

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgávudagar: týsdag, hósdag og leygardag

Lýsingar skulu vera okkum í hendi í seinasta lagi kl. 10 dagin fyri útgávudagin

Útgevandi:
P/f Sosialurin
Abyrgdarblaðstjóri:
Jan Müller
Fyritakstjóri:
Krisjan Dahl
Bláðólk:
Høgni Djurhuus
Randi Jacobsen
Dagney Joensen
Uppseting:
P/f Sosialurin
Prent:
P/f Pressan 1981

Útróðrar- stevna

oddagrein

Í DAG og í morgin skipar Klaksvíkar Útróðrarfelag fyri eini stevnu í Ósáskúlanum í Klaksvík undir heitinum: »Útróður«. Har fara fleiri kend fólk at halda fyrilestrar og har verður eisini pallborðsorðaskifti, har enn fleiri kend fólk fara at hava framløgu — eitt nú sjálvur Føroya lögmaður Atli Dam.

LAT tað vera sagt beinanvegin, at vit øll eiga at taka væl imóti einum tilboði sum hesum, har høvi verður hjá fólki at hoyra, hvat fakkunnleikin hevur at siga um eitt ávíst evni og har møguleiki verður at seta spurningar og luttaka í orðaskiftinum. Hetta er jú m.a. tað, sum átti at givið okkara demokratisku samfelagskipan veruliga meining. Spurningurin er so bert, um vit duga og vilja brúka tær niðurstøður, sum ein tilfiks stevna kemur til. Tað hevur víst seg at vera verri við tí.

STØÐAN hjá útróðrarflotanum hevur ikki so sjáldan verið frammi í fjølmiðlunum. Her eru eisini mangir áhugaverdir spurningar at viðgera, tí júst hesin partur av fiskiflota okkara tykist at hava verið við sviðið soð í teirri stóru útbygging og nútíðansgerð, sum hevur verið í okkara fiskiflota tey seinastu árin. Meðan vit fáa stórar og stásilgar trolarar, so stendur í stað í útróðrarflotanum.

MONG eru tey sum halda, at trolarfloti okkara er vorðin ov stórur, og at vit eiga at sleppa okkum av við fleiri av trolarunum. Ístaðin

eiga vit at útbýggja tann flotan, sum fiskar við línu og her kemur so útróðrarflotin inn sum ein náttúrligur partur.

VIT kunnu vera samd og ósamd um mangt, sum viðvíkur okkara fiskivinnu. Lat okkum í hvussu er verða samd um hetta: at alt ov nógv liggur á láni, tá hugsað verður um útróðrarflotan — møguleikar og umstøður hansara. Okkara politisku myndugleikar hava ikki gjørt sær hetta nóg greitt og tí er støðan eisini hareftir. Vit vita, at vit við góðum skipum, sum hægriða fiskin á besta hátt, kunnu fáa eina fyrsta floks vøru, sum kann geva útróðrarmanninum besta prísir og verður tað øllum samfelagnum til frama.

HETTA verða so helst spurningar, sum fólk fara at umrøða á stevnuni í Klaksvík. Lat okkum vóna, at okkurt gott fer at spyrjast burtur úr, og at okkara politisku myndugleikar og vinnulívið annars fara at lurta og taka ynskini hjá hesum parti av vinnu okkara til eftirtektar. Skomm og spell er tað, at tað ikki hevur verið lurtað fyrr. Men betri seint enn ongantíð.

jamú

Málrøkt og fjølmiðlar

Tað var sera áhugavert at lesa í Sosialinum um pallborðfundin um føroyska málið. Kortini neit tað í hjartað at siggja, hvat formaður Føroya Bláðmannafelags hevði at bera fram: »Fremsta uppgáva er tíðindaflutningurin — málið kemur í aðru røð.«

Er hetta veruliga stevnumið hjá føroyskum blaðmonnum yvirhøvi, so er illa státt. Ikki skal eg gera meg klóka upp á mál ella mentan — tað havi eg alt ov litlan kunneika til — men so

bytt eri eg kortini ikki, at eg ikki veit, at hevur tú ikki vælbrýndan kniv, nyttar tú einki at svara.

Víð óbrýndum amboðum verður úrslitið ljótt, knortlut og illgjørt. Og fyri tað um vit hava fingið eitt vánaligt amboð í arv, er ikki sagt, at tað skal blakast á dungan. Til ber at brýna tað og hampa um tað. Á sama hátt við málinum.

Ti má blaðmannafelagið her og nú verja garð. Um fremsta uppgáva tess er tíðindaflutningur, hvi so

ikki bara brúka útlendskt mál? Tíðindafólk fáa eisini lön fyri at duga at málbera seg toiliga, at duga sitt handverk.

Tað hoyrir ongastaðni heima t.d. at lesa í Sosialinum nr. 122 á s. 20: »...sjúkan kann smitta við kynsligt samband...« Slik dømi eru oftani at lesa.

Oddvør Johansen

Barnaansing

Hesin spurningur hevur nú aftur verið á lofti: Hvussu skipa vit fyri barnaansing, so bæði børn og foreldur eru nøgd? Sum so mangar eru kjakið komið at standa imillum tveir partar, og fólk og bólkur verða sett upp imóti hvørjum øðrum í harðligum orðadrátti, so kanska loysir tað seg als ikki at koma sær upp í hetta mikla stríð.

Men tá ið nú dagliga yrki mitt er at ansa børnum heima, og heimið í tí nógva tosinum og skivingini um barnaansing hevur fingið litla og negativa umtalu, loyvi eg mær at gera nakrar viðmerkingar.

Sum kunnugt er eitt álit við heitinum »Fritíðarvirsemi fyri børn — barnaansing« samtykt í Tórshavnar Byráð. Gera viðmerkingar til álitid sum heild skal eg ikki, men bara taka tað eina brotið fram í ljósmála: »Fleiri foreldur ynskja sjálvi at ansa eftir sínum børnum heima, og nógur gera tað. Bar nú til hjá kommununi óbeinleiðis ella beinleiðis at stuðla teimum, ið ynskja at fáa børnini ansað heima... høvdu øll fingið tilbøð um barnaansing«. Hesin tanki plagar at vera flættaður inn í valrøður fyri so at kóðna aftur í alskyns øðrum málum, tá ið valið er av. Nú er hann so komin á prent í einum álit, sum er samtykt.

Niðurstøðan í Byráðnum

Allir býráðslimir eru helst samdir um, at støðan er akutt. Nakrir vilja bera skjótt at, m.a. tí at »nógur hava alt, meðan tann størri helvtin onki hevur.« (Dagbl. 2. okt.) Hverjum av hesum báðum bókum munnu tey heimaarbeiðandi vera í?

Ein býráðslimir sigur í grundgevin síni fyri at atkveða imóti, at sum eitt av heimsins ríkastu samfeløgum hava vit eisini ráð at investera í børnini og kunnu tí ikki bara tosa um biligar loysnir. Forvitisligt hevði verið at vitað, um hann sipar til øll børn ella bara børn teirra útarbeiðandi, og

hvørjar hugsanir hann ger sær um tey, sum »investera« tíð og tann pening, tey kundu vunnið úti, í børnini. Kanska rúm eisini er fyri teimum, tá familjupolitikkur verður rikin í hesum »rika« samfelag?

Heimið sum ansingarstovnur

Nógur foreldur brúka heimið sum »ansingarstovn« og eru sjálvi um børnini teir tímar á degnum, mong onnur børn eru á stovnum, sum verða stýrdir og ríknir av útbúnum fólki eftir ávisum reglum. Hesi foreldur halda seg í heiminum kunna skapa eitt eins trygt og gott umhvørvi, sum gjørt verður á ansingarstovni ella fritíðarheimi. Ansingin í heiminum verður skipað øðrvísi enn á stovninum, tí børnini eru ofta í ymsum aldri, men heima-børnini eru eisini skipningar í menning, sum krevja stuðul og hjálp allan dagin. Krevur ansingin á stovninum nógva av arbeiðsfólkunum, man ansingin í heiminum neyvan krevja minni. Higartil er heimið so at siga tagt burtur sum ansingarpláss, hóast mong høvdu mett tað sum ein miss, um vit ikki eisini høvdu hendan ansingar-møguleika. Tí áttu býarpolitíkarar okkara at viðurkent heimið sum eitt slag av ansingarstovni fyri tey børn, sum har eru.

Tað einstaka barnið

Børn eru ólík, bæði líkamliga og sálarliga, og hava sostatt ymsan tørv. Øll trivast ikki innan fyri somu karmar. Hetta er komið ov lítið fram í kjakinum, sum meir hevur snúð seg um tørvin hjá foreldrunum. Hver einstøk familja má sjálv sleppa at avgera, hvat er best fyri teirra børn, og so áttu tilbøðini at skipast eftir tí tørvinum.

Heimið sum arbeiðs- marknaður

»Vit mugu øll hava høvi at

velja, um vit ynskja barnið á stovni ella ikki. Bæði foreldur eru komin á arbeiðsmarknaðin fyri at verða, tíðin kann ikki setast aftur, tí er spurningurin um ansingarpláss uppgávan hjá politikarum at loysa«. Nakað soleiðis plagar grundgevingin fyri at fáa fleiri stovnspláss at ljóða.

Hugtakið arbeiðsmarknaður hevur í sambandi við at ansa børnum fingið eina løgna merking. »Nú ert tú so ikki á arbeiðsmarknaðinum longur«, verður sagt við ein, sum er farin úr útvinnu og nú hevur heimið sum arbeiðs-pláss burturav. Hvat er arbeiðsmarknaður? Havi eg børn hjá øðrum í dagrøkt, havi eg eitt starv og eri á arbeiðsmarknaðinum. Hvi er tað at ansa egnum børnum ikki eisini eitt starv ella partur av einum starvi?

Dagrøktarmannan

Nógvar mammur eru eisini dagrøktarmammur. Tær standa ofta fyri skotum í barnaansingarspurninginum, og orøk hevur óivað verið til atfinningar. Men tað kann nú eisini hugsast, at foreldur átaka sær hetta arbeiðið, tí teimum dámar at fáast við børn, samstundis sum hetta hjálpir teirra egna børnum. Nú eru børnini í einum bólki, og foreldrini tryggja sær, at børnini á tí økinum fáa ta neyðugu avbjóðingina. Eitt av tí mest neyðuga fyri menningina av barninum er jú tað náttúrliga sambandið og samveran við onnur børn. Fyri stovnsbørn er hetta ongin trupulleiki, men kann vera tað fyri onnur børn. Við at brúka heimið sum »ansingarstovn« kunnu vit hjálpa bæði øðrum og okkara egna børnum.

Heimið sum stovns- fyrirmynd

Tá ið stovnar verða bygdir til ymisk endamá, verður nógva tosað um »at skapa heimligt umhvørvi«, »smærri eindir«, »grannalagshús«, »nærum-

Framhald á síðu 7